# Smiljan Čekada[1], prilog raspravi o shemi "de sacra liturgia" (kasnije konstituciji Sacrosanctum Concilium)[2]

Kako nisam stručnjak za liturgijske znanosti ispočetka nisam namjeravao sudjelovati u raspravi o shemi *De sacra liturgia* koja se predlaže koncilskim ocima.

No, kako su mnogi govornici izrazili gledišta koja su mi se manje svidjala, odlučio sam da iznesem i svoje mišljenje koje se više odnosi na opći smisao tih gledišta, nego na pojedine točke 2. poglavlja sheme.

Imam naime dojam, da su neke izjave koje smo na koncilu čuli — o jeziku na kojemu se služi misna zrtva, o primanju pričesti pod obje prilike te sakramentalnoj koncelebraciji — češće formulirane nepromišljeno, bez ozbiljnog razmatranja, služeći se govorničkom vještinom pa čak i s okusom demagogije. Stvar o kojoj se radi je od velike važnosti, te o njoj treba raspravljati s ozbiljnosti koja je primjerena tim svetinjama. Liturgija mise nije nešto o čemu se raspravlja kao o nekoj predstavi za puk koja se mora ravnati prema ukusu gledalaca ili prema nestalnom i nesigurnom sudu većine. Svetinji treba pristupati s iznimnim poštovanjem i strahopočitanjem. "Skini obuću s nogu, jer je mjesto na kojem stojiš sveto!" (Izl, 3,5).

Misna liturgija koja nam uprisutnjuje muku i smrt Gospodnju, svoj je današnji oblik dobila kroz stoljeća. Spontano i organski, polako, korak po korak — sasvim sigurno po djelovanju Duha Svetoga, koji je uvijek uz Crkvu Božju — ona se razvila iz svoje prvotne jezgre u današnji obred, pun ljepote i sklada, sposoban znakovima i riječima izraziti ono što znači i što sadrži.

A evo sada mnogi traže da se obred promijeni kako u pouci tako i u samom kanonu.[3] Prema raznim prijedlozima koje smo čuli promjena naše mise bila bi tako korjenita da bi je jedva i prepoznali oni koji su navikli na nju onakvu kakva je dosad. Eto, jučer smo čuli prijedlog da se napusti svekoliki obred današnje liturgije Latinske Crkve i da se mjesto njega uvede novi 'ekumenski' obred koji bi sastavili stručnjaci liturgičari svih kršćanskih konfesija po uzoru na Posljednju večeru.

[1]Smiljan Čekada biskup u Skopju, Banjoj Luci i Sarajevu, poznat po svom herojskom držanju prema vlastima za vrijeme i poslije Drugog svjetskog rata. Za svoje zauzimanje za progonjene Židove posmrtno mu je dodijeljen naslov 'pravednika medju narodima'. Ovaj prilog biskup Čekada nije mogao izreći u auli već ga je dostavio u pismenom obliku.

[2]Acta. Conc. Vaticani II - Periodus 1.

[3]'(Rimski) Kanon' je dotada i još na koncilu bila oznaka za "euharistijsku molitvu" koja je dotada bila jedinstvena u Zapadnoj Crkvi.

Neovisno o svim ostalim aspektima trebalo bi imati pred očima psihološki učinak takve promjene. Ne će li vjernici, kojima je liturgija dosada bila stožerom čitave vjerske i nadnaravne sfere, jednako tako relativirati i sadržaje svoje vjere?

Nemam ništa protiv toga da se obnove neke stvari u redu mise, ali toga neka bude malo, samo ono što je nužno da se vjernicima olakša učinkovito sudjelovanje.

Slično moram reći i o latinskom jeziku na misi. Neki koncilski oci napali su ga na neprijateljski način. Nisam protiv prava posebnih liturgijskih jezika i obreda u istočnim crkvama kao u nekim drugima koje su su ta prava zakonito stekli. No nikad ne smijemo zaboraviti da je latinski zajednički i sveopći jezik Zapadne Crkve. To je jezik koji je mlijekom svojih prsiju hranio kulturu i civilizaciju Evrope i čitavog Zapada. Tom jeziku dugujemo nebrojena i neizmjerna dobra. A sada da se taj jezik posve izbaci iz svete liturgije? Valjda zato da se na nama ispuni riječ: "Othranio sam i odgojio sinove, a oni su me prezreli" (Iz. 1,2). Daleko od nas da učinimo takvo štogod i povrijedimo taj ures naše Crkve.

Ako bi se pak to stvarno dogodilo onda će na slijedećem Ekumenskom Koncilu Duh Sveti ili morati ponoviti duhovsko čudo, kad je u Jeruzalemu sišao na apostole ili ce sići s neba da nas kazni za nasu nesmotrenost i zamrsi naše jezike, kao što je u Starom Svijetu učinio kaznivši one koji su se usudili graditi toranj babilonski. Meni se ovo drugo čini vjerojatnijim.

Još jednom naglašavam: ne protivim se tomu da se dade više prostora narodnom jeziku u poučnim dijelovima mise. Ono što traži dobro dušâ neka bude vrhovni zakon katoličke zajednice! No baš u tomu i jest stvar: U čemu se sastoji dobro duša? Dobrohotno se odnositi prema svim strujanjima modernog života i popuštati svim zahtjevima današnje generacije? Dobro znamo, kakve se sve zablude šire današnjim svijetom, koje su pregnule ne samo da ovladaju gradjanskim društvom već da se uvuku i u Crkvu. A nije li mlada genaracija koja glasno zahtijeva totalnu promjenu svega a posebno vjerskog života ono što "danas jest, a sutra će se baciti u vatru" (Lk. 12,28) dok "istina Gospodnja ostaje u vijeke" (Ps. 117,2)?

Na taj bi se način Crkva Katolička u vremenu kad ljudski rod, barem u svom zapadnom dijelu,[4] teži za jedinstvom na društvenom, političkom i

[4]tj. onom dijelu koji je u doba Koncila bio 's ove strane komunističke željezne zavjese'. (op. prev.)

ekonomskom polju, odrekla svoga već stečenog jedinstva da bi zadovoljila zahtjevima individualizma ili bolje rečeno bezobzirnog partikularizma te bi svela svoj ustroj — ne samo na području liturgije — na neke prastare i primitivne oblike.

Sve nam dakle govori da u pitanjima vjerskog života postupamo oprezno i da trijezno važemo one prijedloge koji u ime bilo kakvih reformi, ne samo liturgijskih, kucaju na vrata Crkve.

Toliko o misi. No ima i drugih stvari koje se gromoglasno najavljuju kao spasonosne novosti i kao takve bi se trebale uvesti u liturgiju latinske Crkve. Tako *sakramentalna koncelebracija i pričest pod obje prilike.* Koliko ja vidim te novosti jedva da će imati neko praktično značenje u duhovnom životu vjernika. Stoga ako bi Oci odlučili da se ta praksa stare Crkve uvede u pojedinim prilikama, neka bude kako oni odluče. Na to ne treba trošiti mnogo riječi.

Na kraju neka mi se dopusti slijedeća opaska. Neki misijski biskupi rekoše da je latinski jezik posve stran njihovim vjernicima i da ga teško mogu naučiti. No svi ti biskupi — Indijci, Japanci, Afrikanci — ovdje govore izvrsnim latinskim jezikom. Zaključak je očit: ako ga mogu naučiti ovi, zašto ne mogu i drugi?

Na kraju sam svog govora. Svima nama na pouku naš je Gospodin izrekao prispodobu: "Svaki pismoznanac u kraljevstvu nebeskom sličan je kućedomaćinu koji iz svojih zaliha iznosi novo i staro" (Mt. 13,52). Neka zagovornici novog promisle: i staro!

Prijevod s latinskog: K. Veselić